

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Β'. - ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ'.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1880

Οὐκ ἔστι περὶ θεοῦ ἢ θεοτέρου ἀνθρώπου
βουλευσάμετο ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οικειῶν. (Πλάτ. Θεαγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1880

«Γιὰ βόηθα με μανούλα μου γιὰ νὰ τὴν ἔξαγοράσω
 »Βοηθάτέ μ' ἀδελφούλια μου γιὰ νὰ τὴν ἔξαγοράσω
 »Ποῖος πλάθει, ποῖος ζυμώνει τοῦ γάμου τὰ τουρέτσια;
 »Ἄτός τ' ὁ νειὸς τὰ πλάθει κ' ἡ μάνα 'του βοηθάει
 »Ἡ μάνα του τὰ πλάθει κι' ἄτός τ' ὁ νειὸς πλουμπίζει
 »Ἡ ἀδελφή του πλάθει κι' ἄτός τ' ὁ νειὸς πλουμπίζει
 »Ἡ ἔξαδερφάδαις πλάθουν κι' ἄτός τ' ὁ νειὸς πλουμπίζει. (α)

Τὴν παρασκευὴν ἰδίᾳ ζυμώνουσι τῆς νύμφης τὸ ψωμί, τοῦ αὐτοῦ ἀνωτέρω ἄσματος ἀδομένου. Ὅτε δ' ἐμβάλητ' ἐν τῷ κλιβάνῳ πρὸς ἔψησιν ὁ ἄρτος, λέγεται τότε τὸ ἄσμα.

»Φοῦρνε δίπατε, φοῦρνε τρίπατε,
 »τῆρα μὴν παρακάψης καὶ κάψης τὰ τουρέτσια.»

(ἔπεται συνέχεια).

ΠΑΝ. ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ἱερεὺς
 σχολάρχης ἐν Βυτίνῃ.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

Ἐκ τῶν τοῦ Ι. Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ (α)
 (Ἑλληνοδιδασκάλου).

Οἱ προστώτες τοῦ Μωριᾶ ἐν ἔτει 1769.

Ποιὰ ἦταν ἐκεῖν' ἡ Κυριακή, ποιὰ ἦταν ἐκεῖν' ἡ ἡμέρα,
 Ποῦ συχνοκουβεντιάζανε τῆς Μώρας ¹ οἱ Γερόντοι;
 Ποῦ ἔγράφανε κι' ἐστείλανε ἀπάνω 'ς το Ντοβλέτι ²:
 «Πασσᾶς μὴν ἔρθῃ 'ς τὸ Μωριᾶ, μηδὲ κανὰς Βεζίρης»

(α) Ποικίλλει κοινῶς κεντάει.

(β) Προσεχῶς ἐκδοθήσονται ὑπὸ τοῦ Συλλογέως ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Δημῶδι σύλλεκτα,» περὶ ὧν ἔχει ἐκδοθῆ ἀγγελία ἀπὸ τοῦ 1874 ἐν Σπάρτῃ.

¹ Περὶ τῆς λέξεως ταύτης ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ Ε'. τόμῳ τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλλ. Ἔθνους Κ. Παπαρρηγοπούλου (σ. 82) τάδε: «Ὁ ἐν τῇ 15ῃ ἑκατονταετηρίᾳ γράψας Βυζαντῖνος Μάζαρις, ἐν τῷ Νεκρικῷ Διαλόγῳ «Ἐπιδημία Μάζαρι ἐν Ἄδου», τῷ ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ Γάλλου Boissonade, ὀνομάζει τὴν Πελοπόννησον

(ΠΛΑΤΩΝ.—ΤΟΜΟΣ Β'.—ΤΕΡΧΟΣ Α').

4

Πασιᾶς λογιέτ' Κωσταντῆς ³, Μπενάκης Μουσελλίμης ⁴
 Καὶ ὁ Γιαννάκης Κρεββατᾶς Κατῆς ⁵ γιὰ νὰ τοὺς κρίνη.
 Κι' ὁ Βασιληᾶς ποῦ τᾶκουσε πολὺ τοῦ 'κακοφάνη,
 Ἐφτὰ Ζατόρους ⁶ ἔστειλε νὰ πᾶνε τὰ φερμάνια. ⁷
 Τρέμουν ἢ στράταις τοῦ Μωριᾶ κ' ἢ δεμοσιαῖς τῆς Πόλης
 Τρέμει κι' ὁ Χαροζάτορας, ποῦ φέρνει τὰ φερμάνια.

§ α'. Τραγούδια Κλέφτικα.

Ἐ Γεωργάκης Μάμαλης.

Ζητοῦνι μου καὶ Λειβαλιά, Βάλτο καὶ Καρμπενήσι,
 Μὴν πέρασε κανὰς πασιᾶς, κανὰς κακὸς Βεζύρης;
 — Μά εἴτε πασιᾶς ἐπέρασε, μά εἴτε κανὰς Βεζύρης.
 Ἄλλή-Πασιᾶς ἐπέρασε μὲ δεκοχτὼ χιλιάδες
 Φέρνει μπαλτάδες καὶ συγλιά, κρεμάει καὶ παλουκόνει.
 Φέρνει τὸ Μάμαλη ἔμπροστά, μὲς' ἔς τᾶτι του καβάλα.
 — Περπάτα, Γέρω Μάμαλη, τρομάρα τῶν Τουρκῶνε,
 Ὅποῦ σὲ τρέμ' ἢ Ῥούμελη, σὲ τρέμει τὸ Ντοβλέτι.
 — Δέ σε φοβάμ', Ἄλλή-Πασιᾶ, ὅσω κῆ ἄν με παιδέψης.
 Ἄς ἦν' καλὰ ἢ κλεφτουριὰ κῆ οἱ Κολοκοτρωναῖοι.

§ β'. Ἄσματα χοροῦ (ὑπορχήματα).

Ἡ πετροπέρδικα. — (ἄσμα ἡμιαλληγορικόν).

Ἄπο ταχὺ μὲ τῆ δροσιὰ ἔγῃκα νὰ συργιανίσω,
 Καὶ γιὰ τὴν πετροπέρδικα νὰ περικυνηγήσω
 Μὰ πῆραν τὰ σκυλάκια μου τὰ δάση καὶ τὰ ὄρη,
 Μὰ πῆγαν καὶ μοῦ θγάλανε μιὰ ζηλεμένη κόρη,
 Ὅσω μελαχροινὴ ἦτανε καὶ μαργαριταρένια,
 Κῆ ἢ βρούση, ὅπου ἔπλενε, ἦτανε κρουσταλένια.

οὐχὶ «Μωρέαν», ἀλλὰ «Μώραν»· καὶ πολλάκις μὲν μεταχειρίζεται τὸ ὄνομα τοῦτο, ἀπαξ δὲ παίζει περὶ αὐτὸ λέγων· «καὶ ἐς μόρον(=θάνατον) ῥαδίως ἀπονητὶ ἀπὸ Μώρας χάρων καὶ εὐφραινόμενος ἤξεις».

2 Ἐψηλὴν Πύλην.— 3 Ὁ πατήρ τοῦ Γέρω Κολοκοτρώνη—τοῦ Θεοδώρου.—
 4 Τοποτηρητής— 5 Δικστής— 6 Ἀγγελιοφόρος.— 7 Τὰς σουλτανικὰς διαταγὰς πρὸς τοὺς Τούρκους Πασσάδες, ὅπως καταστείλωσι τὴν τότε διεγερθεῖσαν ὑπὸ τῶν τριῶν, κατὰ γὰρ τὸ ἄσμα, μεγάλων Προεστώτων ἢ Γερόντων, τῆς Πελοποννήσου, τὴν καὶ γνωστὴν εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν λαὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Πρῶτο σεφέρι».

I. Γ. Θ.

Τὸ μαντηλάκι μ' ἔδωκα τῆς κόρης νᾶν τὸ πλύνη,
 Κῆ ἡ κόρ' ἦτανε φρόνιμη καὶ πίσω μου τὸ δίνει.
 Κῆ ἡ μάνα της τῆς μίλαγε ἀπὸ τὸ παραθύρι,
 —Κόρ' ἔπλυνες κῆ ἀπόπλυνες 'ς τὸ σπῆτι νὰ γυρίσης
 —Μάνα 'πλυνα κῆ ἀπόπλυνα, 'ς τὸ σπῆτι δὲ γυρίζω.
 Τι ὁ κυνηγός, ποῦ μ' ἔπιασε, δὲν εἶνε νᾶν τοῦ φύγω.
 Γιατ' εἶν' τὰ βρόχια τοῦ χρυσᾶ, τὰ 'ζόβεργ' ἀσημένια,
 Καὶ ἡ γλυκειά του ἡ λαλιὰ χρυσῆ μαλαματένια.

§ γ'. Μυρολόγια.

Παρακαλῶ σε, μαύρη γῆ, κι' ἀραχνιασμένο χῶμα,
 Αὐτὸν τὸ νιό, ποῦ σοῦ 'στείλα, νὰ μὴ μού τον μαράνης'
 Νᾶν τὸν κρατῆς τριαντάφυλλο, καὶ μῆλο νᾶν τὸν ἔχης,
 Καὶ μέσ' 'ς τὴν κρύα σ' ἀγκαλιὰ νὰ μού τονε καλώχης.
 —Σᾶν τί νὰ λές, μαυρόμοιρη, καὶ τί μου κουβεντιάζεις;
 Αὐτὸν τὸν νιό, ποῦ μου 'στείλες, πῶς νὰ μην τὸν μαράνω;
 Τί γάρις εἶμαι μάνα του, τί γάρις ἀδερφή του;
 Νᾶν τὸν κρατῶ τριαντάφυλλο, καὶ μῆλο νᾶν τὸν ἔχω;
 'Μένα μὲ λένε μαύρη γῆς, κι' ἀραχνιασμένο χῶμα,
 Ποῦ τρώω νιούς, ποῦ τρώω νιαίς, ποῦ τρώω παλληκάρια,
 Τρώ' τῶν μανάδων τὰ παιδιὰ, τῶν ἀδερφῶν τὰ δέρφια.
 Χωρίζω καὶ τάντρόγυνα τὰ πολυαγαπημένα.

(ἔπεται συνέχεια).

(Β'. Ἐκ τῆς συλλογῆς ΜΙΧ. ΔΕΛΕΚΟΥ).

Ἡ καταστροφή τοῦ Δράμαλη

ἐν Δερβενάκιοις τῶν Κλεωνῶν.

Οἱ μπέηδες τῆς 'Ρούμελης, τοῦ Δράμαλη οἱ πασάδες
 'ς τὸ Δερβενάκι κείτονται κορμιὰ δίχως κεφάλια,
 στρωμά 'χουνε τὴ μαύρη γῆς, προσκέφαλο μιὰ πέτρα
 καὶ γι' ἀπανωσκεπάσματα τοὺς πάγους καὶ τὰ χιόνια.

Κολοκοτρώνης πέρασε μὲ τοὺς καπετανέους*
καὶ τὰ κεφάλια τήραε καὶ τὰ κορμιά τηράει
καὶ ὁ Νικήτας ἔλεγε καὶ ὁ Νικήτας λέει :
Κορμιά, ποῦ εἶν τὰ κεφάλια σας καὶ ποῦ εἶνε τᾶρματά σας ;
Καὶ τὰ κορμιά ἐτρέμανε καὶ τὰ κεφάλια λένε :
Τί νὰ σοῦ εἰποῦμε, στρατηγὲ καὶ σὺ Νικηταρᾶ μας*
τὸ κρῖμα νὰ ᾿χη ὁ Δράμαλης, τᾶνάθεμα ὁ Σουλτάνος,
μᾶς ἔστειλε μὲς* εἰς τὸ Μορειαῖ τοὺς κλέφτες νὰ βαρέσουμ*.
Ἐδῶ κλέφτες δὲν ἤυραμε, εὐρήκαμε λοντάρια,
εἰς τὰ δόντια σούρνουν τὸ σπαθί, εἰς τὰ χέρια τὸ τουφέκι.
Καὶ ἴνας πασᾶς τοὺς ᾿μίλησε καὶ τοὺς περικαλάει :
Κάντε νησάφι, στρατηγὲ καὶ σεῖς καπετανέοι.

Ἡ πέρδικα.

Ποῦ ἤσουν πε — βρ' ἀμάν ἀμάν
ποῦ ἤσουν, περδικουῖλά μου,
ποῦ ἤσουν, περδικουῖλά μου
ροῖδοκοκκινοῖλά μου ;
Ἡμουνα — βρ' ἀμάν ἀμάν
ἤμουνα ψηλά στὰ πλάγια,
ἤμουνα ψηλά στὰ πλάγια
καὶ ψηλά στὰ κορφοβούνια.
Τί ἔτρωε πε — βρ' ἀμάν ἀμάν
τί ἔτρωε, περδικουῖλά μου,
τί ἔτρωε, περδικουῖλά μου
ροῖδοκοκκινοῖλά μου ;
Ἐτρωγα — βρ' ἀμάν ἀμάν
ἔτρωγα τὸ Μάη χορτάρια,
ἔτρωγα τὸ Μάη χορτάρια
καὶ τὸ Θεριστὴ σιτάρια,
Καὶ τὸν Τρυ — βρ' ἀμάν ἀμάν
καὶ τὸν Τρυγητὴ ρογοῖλα,
καὶ τὸν Τρυγητὴ ρογοῖλα,¹
ποῦ εἶμαι ροῖδοκοκκινοῖλα.

(1) Ῥογοῖλα (ῤᾶγα σταφυλῆς. (2) Τὸ ἀσμάτιον ἀλληγορικόν· πέρδιξ θεωρεῖται νεᾶνις ἄγραυλος.

(Ἐπεται συνέχεια).